Ίχνη
Παλίμψηστα

art
exhibition

Y.A.F.C.A.

Ίχνη Παλίμψηστα

31/8 -8/9/2018

Διοργάνωση

Λύκειον των Ελληνίδων Ξάνθης

Συνδιοργάνωση

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΞΑΝΘΗΣ

Επιμέλεια

Νίκος Παπαγεωργίου
Ιστορικός Τέχνης

Εξώφυλλο: Ανδρέας Λάσκαρης | Cover: Andreas Laskaris
El Toledo de Xenis, 100 x 100 cm, ακρυλικό σε καμβά | acrylic on canvas, 2018
(λεπτομέρεια | detail)

Οπισθόφυλλο: Δημήτρης Ζουρούδης | Back cover: Dimitris Zouroudis
Τραχεόφυτα και ολιγόφυτα, 60 x 80 cm, λάδι και κλωστή σε καμβά (λεπτομέρεια), 2018
60 x 80 cm, oil and thread on canvas (detail), 2018

Ξάνθη, Αύγουστος 2018

Αγαπητές/οι κυρίες και κύριοι,

Το Λύκειον των Ελληνίδων, παράρτημα Ξάνθης, ιδρύθηκε το 1976 με κύριο σκοπό τη διάσωση, διατήρηση και διάδοση του λαϊκού μας πολιτισμού.

Πέρα όμως από τον παραπάνω σκοπό δραστηριοποιείται και σε άλλους τομείς προκειμένου να ικανοποιήσει τα ενδιαφέροντα και τις ανησυχίες των μελών και των φίλων του. Έτσι ίδρυσε πριν από 2 χρόνια το Τμήμα Ιστορίας της Τέχνης για τη μελέτη της εξέλιξής της, στην οποία δεσπόζουσα θέση κατέχει η ζωγραφική, από τις βραχογραφίες του προϊστορικού ανθρώπου μέχρι και σήμερα.

Προέκταση αυτής της δράσης είναι η έκθεση που φιλοξενεί στον χώρο του, 31/08 - 08/09/18, στα πλαίσια των Γιορτών Παλιάς Ξάνθης, με τίτλο «Ίχνη Παλίμψηστα». Στην έκθεση παρουσιάζονται έργα μελών της εικαστικής ομάδας Yearn to Abstract Form Cube Analysis, έργα φοιτητών και αποφοίτων του 1ου Εργαστηρίου Ζωγραφικής του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Μέσα από τα έργα των καλλιτεχνών διερευνώνται τα ίχνη επάλληλων εγγραφών και εικόνων, τα οποία συνθέτουν ένα εικαστικό Παλίμψηστο. Από τη σύνθεση των μορφών, την οργάνωση των όγκων, τη δύναμη του χρώματος και την αφαίρεση της περιγραφικότητας καλούνται οι Ξανθιώτες και οι επισκέπτες της πόλης μας, να ανιχνεύσουν την «παλίμψηστη πρώτη γραφή», η οποία εσκεμμένα έχει υποκατασταθεί από τη νέα, δημιουργώντας έτσι πεδία που διεισδύουν το ένα μέσα στο άλλο. Αναπόσπαστο κομμάτι του Παλίμψηστου αποτελεί βέβαια και το ίδιο το κτίριο, που φιλοξενεί την έκθεση, με τις αλλεπάλληλες διαφορετικές χρήσεις του στη μνήμη της πόλης.

Το Λύκειον των Ελληνίδων Ξάνθης ευχαριστεί το Τμήμα Εικαστικών Τεχνών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και θεωρεί ιδιαίτερα τιμητική τη συνεργασία αυτή, με την πεποίθηση ότι θα συνεχιστεί και στο μέλλον.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Η Πρόεδρος
Ευτέρπη Στάντσιου

Η Γεν. Γραμματέας
Σοφία Μαυροπούλου

Ίχνη Παλίμψηστα

Η Έκθεση με τίτλο Ίχνη Παλίμψηστα, όπως γίνεται φανερό και από τον ίδιο τον τίτλο, πραγματεύεται, μέσα από τα έργα των νέων καλλιτεχνών, τα ίχνη επάλληλων εγγραφών και εικόνων τα οποία συνθέτουν ένα σύγχρονο εικαστικό πανόραμα. Καλούμαστε από τους καλλιτέχνες να περιηγηθούμε τα εκθέματα ως ένα άλλο «Παλίμψηστο Χειρόγραφο» του οποίου η επιφάνεια χρησιμοποιείται για την αναγραφή ενός νέου κειμένου, αφού νωρίτερα έχει αποξεσθεί το προϋπάρχον παλαιότερο κείμενο. Η αναγραφή του είδους αυτού προσδίδει την αίσθηση επάλληλων κειμένων, από τα οποία το νεότερο διακρίνεται μεν, εντονότερα, αλλά το προϋπάρχον αρνείται πεισματικά να εξαφανιστεί, υποδηλώνοντας άλλοτε έντονα και άλλοτε πιο διακριτικά την παρουσία του.

Αντίστοιχες λειτουργίες με αυτές του παλίμψηστου μπορούμε να διακρίνουμε, μεταφορικά ή πραγματικά ακόμη και στην καθημερινότητά μας. Αναπόσπαστο κομμάτι του παλίμψηστου αποτελεί βέβαια και το ίδιο το κτίριο, που τώρα φιλοξενεί την έκθεση και που κάποτε αποτελούσε το κατάστημα και την κατοικία ενός αστού της Ξάνθης του περασμένου αιώνα, και σήμερα αποτελεί την έδρα ενός δραστήριου σωματείου με σημαντική προσφορά στο πολιτιστικό γίγνεσθαι της πόλης. Τα ίχνη αυτής της προγενέστερης χρήσης μπορούμε ακόμη να διακρίνουμε κάτω από τις σημερινές χρήσεις.

Κατ' αντιστοιχία και μέσα από το έργα των καλλιτεχνών διερευνώνται τα ίχνη επάλληλων εγγραφών και εικόνων τα οποία συνθέτουν ένα εικαστικό παλίμψηστο. Μέσα από τη σύνθεση των μορφών, την οργάνωση των όγκων, τη δύναμη του χρώματος και την αφαίρεση της περιγραφικότητας καλείται ο θεατής να ανιχνεύσει την «παλίμψηστη πρώτη γραφή», η οποία εσκεμμένα έχει υποκατασταθεί από τη νέα, δημιουργώντας έτσι πεδία που διεισδύουν και υπεισέρχονται το ένα μέσα στο άλλο.

Το έργο του Βλάση Κότιου χαρακτηρίζεται από παραστατικότητα και διάθεση ρεαλιστικής απόδοσης της πραγματικότητας. Η σύνθεση αποτελείται από διάσπαρτα στοιχεία του αστικού περιβάλλοντος, τα οποία ενώ δίνουν την αίσθηση της φωτογραφικής αναπαράστασης, αποτύπωσης και εφαρμογής της διαδικασίας του κολάζ, στην πραγματικότητα αποτελούν ζωγραφικό έργο. Τα στοιχεία της σύνθεσης, εικόνες γνώριμες και καθημερινές σε μια πόλη που συνεχώς μετασχηματίζεται, πραγματεύονται την αστική μνήμη του 20ού και του 21ου αιώνα και τις συνεχείς μεταβολές της. Επίγειες, υπόγειες και υπέργειες εγκαταστάσεις, άλλες εφήμερες και άλλες μόνιμες, κτίρια και δρόμοι, μηχανήματα και πρόχειρες κατασκευές συνυπάρχουν και συγκροτούν το παρόν σε έναν αστικό χώρο που συνεχώς αλλάζει, μεταμορφώνεται, μετασχηματίζεται και διαφοροποιείται αλλά που στην πραγματικότητα μένει ίδιος, διατηρώντας την «αρχική γραφή» του παλίμψηστου, που στην προκειμένη περίπτωση είναι η ίδια η πόλη.

Ο Ανδρέας Λάσκαρης στο έργο του αναφέρεται σε έργα του Δομίνικου Θεοτοκόπουλου, όχι όμως αντιγράφοντάς τα αλλά μεταπλάθοντάς τα και προσαρμόζοντάς τα στο πλαίσιο της αφαιρετικότητας που διέπει το έργο του. Στόχος του δεν είναι η θεματική επανάληψη των γνωστών πινάκων, αλλά η παρουσίασή του κάτω από μια νέα οπτική. Στο έργο κυριαρχεί η αφαίρεση με πρόδηλη την εμφάνιση των ίχνών που άλλοτε με ελλείψεις και άλλοτε με γεμίσματα σκιαγραφούν το περίγραμμα των υποδηλούμενων όγκων. Η ενδελεχής παρατήρηση επιτρέπει την μερική ανίχνευση των μορφών και των όγκων προσδίδοντας στο έργο πραγματική έννοια παλίμψηστου. Οι μορφές στο έργο του Θεοτοκόπουλου, με τη λαμπρότητα και τον αναγεννησιακό αισθησιασμό που κυριαρχούσε, με τη χρωματική πανδαισία και το υπέροχο φως αντικαταστάθηκαν από ελλιπή ή πλήρη γεωμετρικά σχήματα τα οποία επιτρέπουν στο θεατή να ακολουθήσει τα ίχνη και να ανακαλύψει αυτό που υποδηλώνεται σε δεύτερο επίπεδο κάτω και πίσω από τη σχηματικότητα και τη γεωμετρικότητα που τα χαρακτηρίζει σε πρώτο επίπεδο.

Στη λογική της επάλληλης πληροφορίας διά της αφαίρεσης κινείται το έργο της Τζένης Φαλιαρίδου. Με αφορμή αρχαιολογικά ευρήματα από τον χώρο της Πέλλας και την αποσπασματική διατήρηση αρκετών εξ αυτών η Τζένη Φαλιαρίδου δομεί το δικό της έργο. Χρησιμοποιεί στοιχεία των ευρημάτων αυτών και τα υποβάλλει σε μια αφαιρετική διαδικασία μέσα από κενά και πλήρη. Κατά τη διαδικασία αυτή φόρμες που αποδίδονται με χρώμα συνδυάζονται με τις αντίστοιχες που σχηματίζονται στο λευκό και οι οποίες λειτουργούν ως συμπλήρωμα της ελλείπουσας εικόνας. Η σύνθεση του έργου της δομείται ως ένα εικαστικό παλίμψηστο, επάλληλα τοποθετημένων αφαιρετικών εικόνων «αρχαιολογικών ευρημάτων» που όμως ως τελικό αποτέλεσμα αποκτούν τη δική τους συνοχή και αυταξία.

Στο έργο της Νίνας Προύσαλη συνυπάρχουν ποικίλες μορφές αποτύπωσης και ανασύνθεσης του πραγματικού που ανασυγκροτούν την πρόσκαιρη επί τοίχου υπόμνηση! Εφήμερες επεμβάσεις, αποσπασματικά διατηρημένα συνθήματα, όψεις της γνώριμης, σύγχρονης, αστικής καθημερινότητας αποτυπώνονται στην επιφάνεια του τοίχου μετασχηματίζοντάς την σε ένα πληροφοριακό παλίμψηστο αναμετάδοσης ελλιπών νοηματικά μηνυμάτων. Κάθε νέο σύνθημα επικάθεται στα παλαιότερα αποδυναμώνοντας, εξαφανίζοντας ή και ανασυνθέτοντας τα προϋπάρχοντα μηνύματα, δημιουργώντας εν τέλει διάσπαρτα ή ασύνδετα μεταξύ τους λεκτικά «θραύσματα». Το σύνολο των επί μέρους εικόνων δημιουργούν μια νέα εικαστική σύνθεση στην οποία ενσωματώνονται όλα τα στοιχεία της επιφάνειας του τοίχου.

Ο Πέτρος Σουφλερός αποδίδει εικαστικά αντικείμενα σχετιζόμενα με την ανθρώπινη καθημερινότητα. Αντικείμενα που έχουν εγκαταλειφθεί και απαξιωθεί και έχουν μετατραπεί από χρήσιμα εργαλεία καθημερινής χρήσης σε άχρηστα υλικά. Τα θέματά του είναι αντικείμενα καθημερινά, χρηστικά και πολλά από αυτά ταπεινά, που όμως διευκόλυναν τη ζωή των ανθρώπων. Επιλέγει τα αντικείμενα εκείνα που φέρουν τα σημάδια του χρόνου και της συνεχούς χρήσης τους, στοιχεία που θεωρεί ότι τους προσδίδουν μια ιδιαίτερη ομορφιά. Στόχος της δουλειάς του είναι η αποκάλυψη της φθοράς που έχουν υποστεί τα αντικείμενα λόγω της ανθρώπινης χρήσης αλλά, παράλληλα, και η απόδοση της προσήκουσας τιμής για την προσφορά τους στον ανθρώπινο βίο. Η επιχειρούμενη μνημειοποίηση των αντικειμένων λειτουργεί ως βασικό εργαλείο συνεχούς υπόμνησης της προσφοράς τους και του έργου που επιτέλεσαν, ως αρχειακό υλικό καταχωρισμένο στο παλίμψηστο του ανθρώπινου βίου που υπηρέτησαν αλλά που δεν είναι πάντα ορατό.

Αφορμή στο έργο της Ελένης Παρχαρίδου αποτελούν διάφορα στοιχεία που βρίσκονται σε εξωτερικούς κυρίως χώρους, τα οποία έχουν μία γοητευτική συνομιλία με στοιχεία που είτε βρέθηκαν τυχαία στο πεδίο τους είτε συνυπάρχουν ανεκτικά. Αυτά τα στοιχεία φωτογραφίζονται και χρησιμοποιούνται στην αρχή αυτούσια. Κατόπιν, αρχίζει μία διαδικασία αφαίρεσης και πρόσθεσης μέσα στο ρυθμό μιας τεχνικής ροής. Η χωροχρονική στοιβάδα γίνεται ένας οδηγός χρήσης όπου καθετί λειτουργεί σε σχέση με το επόμενο εύρημα. Προκύπτει λοιπόν μια συζήτηση πάνω στους εκάστοτε μηχανισμούς και προτείνεται μια αναθεώρηση των στοιχείων, τα οποία λειτουργούν σα δυναμικές οντότητες που μπορούν να αλλάξουν ριζικά, καθώς η ευθύνη τους δεν έγκειται στον κατασκευαστή, αλλά στο «χαρακτήρα» τους και στην προσέγγιση του θεατή.

Στο έργο της Κατερίνας Δούναβη και της Χαρούλας Χρύσογλου κυριαρχεί η αφαίρεση, με πρόδηλη την εμφάνιση των γεωμετρικών σχημάτων που άλλοτε με ελλείψεις και άλλοτε με γεμίσματα σκιαγραφούν το περίγραμμα των αναδυόμενων μορφών και των υποδηλούμενων όγκων. Η Χρύσογλου αναλύει σε τέτοιο βαθμό την εικόνα ώστε να φτάνει στην κύρια μονάδα της (pixel) και την αποδίδει πλέον ζωγραφικά σε τέτοια διάσταση ώστε η αφήγηση να γίνεται διακριτή όταν το έργο ειδωθεί/διαβαστεί από μεγάλη απόσταση. Η ίδια αίσθηση κυριαρχεί και στο έργο της Μαρίας Νικητοπούλου, δημιουργεί μια νέα εικόνα όπου το χρώμα και η φόρμα κυριαρχεί, ενώ τα υπέρτερα ελλιπή/κενά υποδηλώνουν τη σχηματικότητα των όγκων.

Η ιδιότητες της ύλης και η δομική χρήση της και οι αναφορές στη σωματικότητα είναι τα στοιχεία που κυριαρχούν στο έργο της Σοφίας Μπέη. Η δόμηση των όγκων που διαμορφώνουν το εσωτερικό του χώρου λειτουργεί ως το μέσο προβολής και ανάδειξης του σώματος της κυρίαρχης ανθρώπινης κοιμισμένης μορφής. Η κυριαρχία της ανθρώπινης μορφής χαρακτηρίζει το έργο της Αναστασίας Παπαδάκη. Ο τρόπος που ομαδοποιεί και στήνει τις μορφές/φιγούρες παραπέμπει στο γνώριμο έργο του Ιερώνυμου Μπος «Κήπος των Ηδονών» ως υπόμνηση, ίσως, της απώλειάς του!

Στο έργο της Ρένας Βαμβουκάκη κυριαρχεί η σχηματική απόδοση του σωματικού ίχνους στο διαφανές χαρτί. Ενώ στην εγκατάσταση της Κωνσταντίας Βλαχίδου η έμφαση μεταφέρεται στην υλικότητα του ίχνους και στην υπόμνηση της σωματικότητας μέσα από την υφή του κυρίαρχου φυσικού υλικού. Φόρμες που συνθέτουν ένα περιβάλλον μονοχρωματικό. Εσωτερικός κόσμος, εξωτερικό περιβάλλον. Αντιδρώντας στην αναμφισβήτητα ευάλωτη φύση της ζωής, με ευμετάβλητα υλικά, επεξεργάζονται τη σχέση ανάμεσα στο κενό και την ύλη.

Στο έργο της Δέσποινας Ζηλίδου δεν υπάρχουν λεπτομέρειες πάρα μόνο περιγράμματα, όπως αυτά έμειναν χαραγμένα στην μνήμη. Πραγματεύεται έννοιες όπως η ζωή, ο θάνατος, η μετανάστευση, όπου τα διαγραφόμενα ίχνη τους μόνο ο χρόνος πιθανόν να τα σβήσει, χρησιμοποιώντας ως υλικά τη γάζα και το νήμα, υλικά που συνομιλούν με το παρελθόν το παρόν και πιθανόν με το μέλλον.

Στην έκθεση συμμετέχουν ακόμη ο δρ. Τριαντάφυλλος Τρανός και ο καθηγητής Δημήτρης Ζουρούδης. Ο Τριαντάφυλλος Τρανός μετέχει με διπλή ιδιότητα, αυτή του καλλιτέχνη και του διδάσκοντος στο Τμήμα Εικαστικών & Εφαρμοσμένων Τεχνών της Σχολής Καλών Τεχνών ΑΠΘ, στο οποίο θεραπεύει το μάθημα της Αισθητικής, διαθέτοντας πλούσιο συγγραφικό και καλλιτεχνικό έργο. Τα έργα του Τριαντάφυλλου Τρανού αποτελούν μέρος μιας εκτεταμένης σειράς ελαφρών περίοπτων κατασκευών και ζωγραφικών έργων μεγάλης κλίμακας. Παρά τα αναγνωρίσιμα θεματικά στοιχεία που περιέχουν και τις αναφορές τους στον εμπειρικό κόσμο και στο φυσικοεπιστημονικό "θησαυρό" τα έργα αυτά όντας τέχνη των ελάχιστων υλικών και της εμμενούς χρωματικής, μορφικής και θεματικής απομείωσης μπορούν να χαρακτηριστούν, πειστικά, ως σύγχρονη αφαιρετική τέχνη. Ο ευκλείδειος χώρος στα μεγαλύτερων διαστάσεων έργα του Τρανού δυναμιτίζεται εξ αιτίας της συνεχούς και επίμονης χωρικής και μορφικής αναδιαπραγμάτευσης. Έτσι, όταν τα έργα ολοκληρώνονται, η δυνατότητα της στοιχειώδους έστω αναγνώρισης των αναπαριστώμενων αντικειμένων καθίσταται οριακή. Σχεδόν παρά τη θέληση του ζωγράφου, οι συντακτικές προϋποθέσεις της ευκταίας ζωγραφικής πράξης -όπως αναγνωρίζει και ο ίδιος στα θεωρητικά κείμενά του- αποσαθρώνονται. Τις υπονομεύει ο ίδιος ο προγραμματικά ανοιχτός τους χαρακτήρας.

Η δεύτερη συμμετοχή στα Ίχνη Παλίμψηστα είναι εκείνη του ζωγράφου, του δασκάλου και οδηγού των συμμετεχόντων, Δημήτρη Ζουρούδη. Ο Δημήτρης Ζουρούδης είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Ζωγραφικής του Τμήματος Εικαστικών & Εφαρμοσμένων Τεχνών, της Σχολής Καλών Τεχνών ΑΠΘ και έχει την επιστημονική επίβλεψη του 1ου Εργαστηρίου Ζωγραφικής και του εν λόγω εγχειρήματος. Η ανάπτυξη της τέχνης του παρουσιάζει συχνά ενδιαφέρουσες αναλογίες με αυτή των διαφόρων μερών ενός φυτού της ερήμου. Η παραγωγή τους αναπτύσσεται δειλά· μοιάζει με τα τραχεόφυτα και τα ολιγόφυτα, τα λιγοστά φυτά που φυτρώνουν στα αγκρίφια και στα κοτρόνια». Από την άλλη όμως τα νημάτινα περιγράμματα που περιτρέχουν ποικιλοτρόπως τη σύνθεση δημιουργούν ανθρώπινα και φυτικά μοτίβα, αποτυπώνοντας ίχνη που προσπαθεί μάταια να καλύψει η πνοή του ανέμου «της ερήμου». Ταυτόχρονα τα νημάτινα περιγράμματα που διακρίνονται σε πρώτο επίπεδο δημιουργούν την ψευδαίσθηση επισεσυρμένης μονοκονδυλιάς, η οποία όμως απολήγει σε ευδιάκριτη υπογραφή!

Ν. Παπαγεωργίου, Δρ. Ιστορίας της Τέχνης
Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών,
Σχολή Καλών Τεχνών Α.Π.Θ.

Δημήτρης Ζουρούδης, Τραχεόφυτα και ολιγόφυτα, 60 x 80 cm, λάδι και κλωστή σε καμβά (λεπτομέρεια), 2018

Εγκάρσια ίχνη

Σημειώσεις για τον αμφίθυμο χαρακτήρα της νέας αφαιρετικής ζωγραφικής

Η ανάπτυξη των σύγχρονων ζωγράφων στην Ελλάδα παρουσιάζει ενδιαφέρουσες αναλογίες με τα φυτά της ερήμου· ειδικά αν συγκριθεί με αυτήν των ομολόγων τους στην διεθνή καλλιτεχνική σκηνή που αποκτά σήμερα με τη σειρά της και η ίδια όλο και περισσότερα νομαδικά χαρακτηριστικά.

Οι συγκριτικές μελέτες στο πεδίο της σχετικής επιστήμης δείχνουν πως ορισμένα τμήματα του φυτικού σώματος αν και φαίνονται διαφορετικά, εντούτοις μπορούν να έχουν όμοια σχέση προς το όλο σώμα του φυτού, δηλαδή να είναι «ομόλογα». Το άνθος για παράδειγμα, σε κάποιες περιπτώσεις είναι ομόλογο προς το βλαστό και τα μέρη του άνθους ομόλογα με τα φύλλα. Αντίθετα, τμήματα διάφορα ως προς τη σχέση τους προς το όλο, μπορεί να είναι όμοια ως προς τη λειτουργία, οπότε αυτά καλούνται "ανάλογα". Έτσι τα πεπλατυσμένα πράσινα στελέχη πολλών φυτών αγόνων περιοχών είναι ανάλογα προς τα φύλλα τους. Στην ερμητική- από την άποψη της άρνησης της συμπερίληψης και της συμπόρευσης με το κυρίαρχο ρεύμα- τέχνη των νεότερων καλλιτεχνών η κύρια ιδέα συνίσταται συχνά, όπως και στα απλούστερα φυτά, από ένα και μόνο κύτταρο, μέσα στο οποίο ως ολοδυναμικό σύστημα πραγματοποιούνται όλες οι λειτουργίες της ζωής.

Η χλωρή φύση της νεότερης αφαιρετικής ελληνικής ζωγραφικής της οποίας οι εκπρόσωποι είναι πολύ καλύτερα ενημερωμένοι για τις διεθνείς εξελίξεις από τους συναδέλφους τους της προηγούμενης γενιάς δείχνει να αντέχει, να προσαρμόζεται και να αναπτύσσεται περισσότερο από ικανοποιητικά στο σημερινό άνυδρο πολιτιστικό τοπίο. Και τούτο παρά τις περί του αντιθέτου προβλέψεις και τις δύσκολες αντικειμενικές συνθήκες.

Όμως από την άποψη της αναγκαίας ανατροφοδότησης του έργου τους, της προσοχής που πρέπει τους αφιερώνει ένα λίγο-πολύ μορφωμένο και εξοικειωμένο με τις τέχνες κοινό αλλά και της κριτικής αναπλαισίωσης του έργου τους από την πλευρά των ειδικών, οι νεότεροι εκπρόσωποι της ζωγραφικής αφαίρεσης στον τόπο μας, διαβιούν περίπου όπως οι ερημίτες. Σήμερα ένα μικρό μόνο μερίδιο από αυτό που στην κοινωνιολογία ονομάζεται «κοινωνικό προϊόν» φτάνει

ως αυτούς, ακόμη και αυτό τους αποδίδεται κουτσουρεμένο από τους ίδιους περιορισμούς που επιβάλλουν σε ολόκληρη τη χώρα οι κανόνες της ενάρετης και εγκρατούς ελεημοσύνης.

Ως εκ τούτου η εικαστική και θεωρητική παραγωγή αναπτύσσεται δύσκολα· η τοπική εκδοχή μοιάζει σε σχέση με το διεθνώς ανανεωμένο ενδιαφέρον για την ζωγραφική αφαίρεση και την ποικιλία των μορφών της με τα τραχεόφυτα και τα ολιγόφυτα που φυτρώνουν στα αγκρίφια και στα κοτρόνια. Η επιθυμητή εξέλιξη της τέχνης αυτής της κατηγορίας και αυτού του επιπέδου της οποίας προφητική και παραδειγματική ταυτόχρονα μορφή μπορεί να θεωρηθεί ο Paul Klee περισσότερο ακόμη και από τον Kazimir Malevich, μοιάζει δυνητικά με αυτή του φυτικού σώματος. Αυτό περνώντας από τα πρωτόφυτα, τα θαλλόφυτα, τα βρυόφυτα κ.α έφτασε στα τελειότερα φυτά. Πόσο μακριά μπορεί να φτάσει όμως μια ζωγραφική που τηρεί απαρέγκλιτα ασκητικές συντακτικές προϋποθέσεις;

Συχνά οι νέοι καλλιτέχνες, μολονότι εκτίθενται «εξ απαλών ονύχων» σε ένα οπτικό περιβάλλον, τεχνολογικά υπερπροσδιορισμένο και ενδιαφέρονται όσο ελάχιστοι για τις τεχνικές κι επιστημονικές μεθόδους της μεταβιομηχανικής ανάπτυξης που αφορούν στην όραση και στις πληθυντικές λειτουργίες της, στα έργα τέχνης που οι ίδιοι-ες παράγουν εξακολουθούν να χρησιμοποιούν αποκλειστικά ζωγραφικά μέσα και ένα υλικό πλαίσιο απολύτως παραδοσιακό.

Ο Αμερικανός κριτικός και ιστορικός Τέχνης Hal Foster θέτει ένα κρίσιμο, σχετικό ερώτημα το οποίο επηρεάζει πιθανόν το μέλλον όλης της σύγχρονης ζωγραφικής παραγωγής, ανεξαρτήτως των ενδοσυστημικών ανταγωνισμών της και των περιχαρακώσεών της απέναντι στα άλλα μέσα έκφρασης. Το ερώτημα σχετίζεται με την ουσιώδη αναντιστοιχία ζωγραφικών τεχνικών μέσων και διακηρυγμένων αισθητικών στόχων που παρατηρήθηκε στους καλλιτέχνες της καλλιτεχνικής τάσης που εμφανίστηκε μετά το 1990 ως νόμιμος κληρονόμος της ριζικής αφαίρεσης των Malevich, Mondrian, Kandinsky κ.α.

Κατά πόσο, ρωτά ο Hal Foster, οι εκπρόσωποι της μεταπολεμικής ζωγραφικής αφαίρεσης και περισσότερο από όλους οι εκπρόσωποι της λεγόμενης νέας-γεωμετρίας (neo-geo) είναι σε θέση να διαχειριστούν τα πιεστικά, εκρηκτικά οπτικά θέματα της μεταβιομηχανικής εποχής, χρησιμοποιώντας ως εκφραστικό όχημα τη ζωγραφική, ένα λίγο ως πολύ παρωχημένο μέσο, το οποίο βασίζεται κυρίως στην μακρά ιστορική ωρίμανση και στις προ-βιομηχανικές μεθόδους απεικόνισης; Από αυτό το σημείο και μετά τα ερωτήματα πληθαίνουν με γεωμετρική πρόοδο. Τι είδους απειλές ή έστω προοπτικές αναδύονται από αυτή την υπαρκτή αντίφαση; Ποιο είναι το αποτύπωμά της στην σύγχρονη καλλιτεχνική παραγωγή; Ποια είναι τα νέα στρώματα κατανόησης τα οποία πρέπει να αποκαλύψει η κριτική προσέγγιση των έργων που επηρεάζονται από αυτή την νέα συνθήκη; Που πρέπει να στοχεύει εν τέλει η κριτική αναπλαισίωση τους;

Ήδη ο Foster στο βιβλίο του Η Επιστροφή του Πραγματικού (1996), είχε προτείνει ένα μοντέλο ερμηνείας της ανανεωμένης επίδρασης του παραδείγματος της καλλιτεχνικής πρωτοπορίας των αρχών του 20ου αιώνα, μέσα στο πλαίσιο της επικράτησης του χαλαρού μορφώματος του μεταμοντερνισμού του καιρού εκείνου.

Η πρωτοπορία, οι μέθοδοί της, οι στρατηγικές της και οι τεχνικές της, επέμενε εκεί, συνιστούν ένα προνομιακό πεδίο άντλησης παραδειγμάτων, κριτικής παρέμβασης και ανανέωσης της σύγχρονης τέχνης. Με την ιστορικά αναγκαία επανάληψη των προταγμάτων της περιόδου της τέχνης γύρω στο 1914 θεωρούσε πως κάθε νέος κύκλος εγχειρημάτων ανανεώνεται, ερμηνεύοντας και επιχειρώντας ταυτόχρονα να ξεπεράσει τις αναπόφευκτες αποτυχίες των προηγούμενων κύκλων.

Υπάρχει ασφαλώς διακύμανση και στον τρόπο και στο βαθμό πρόσληψης και αποδοχής της νεωτερικής τέχνης όπως επισημαίνει σήμερα ο Γερμανός συγγραφέας και σκηνοθέτης Alexander Kluge. Η διακύμανση είναι ανάλογη με τον τόπο και με την εποχή που υποδέχεται την τέχνη και τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά της. Τα μέσα έκφρασης της σύγχρονης τέχνης διαπιστώνει ο Kluge δεν τα διαλέγουμε οι ίδιοι. Μας επιβάλλονται πλέον αυτά.

Η ζωγραφική παρόλα αυτά εξακολουθεί ακόμη να μας «μιλά». Σπάνια όμως η φωνή της περνά το κατώφλι της συνείδησης μας. Ακόμη και τότε, τα λιγοστά ερεθίσματα που αυτή μας παρέχει αστοχούν. Συνεχίζει όμως να μας απευθύνεται στη δική της γλώσσα που είναι ομόλογη με τη βουβή γλώσσα των πραγμάτων.

Τα κατάλοιπα της γλώσσας αυτής- τα ίχνη της και τα παλίμψηστά της- γίνονται συνήθως αντιληπτά στην κοινή συνείδηση σαν απλά βαμμένα σημάδια. Ο ουδός των ερεθισμάτων αυτών, η ελάχιστη απαιτούμενη ένταση ώστε να γίνουν με καθαρότητα αντιληπτά, είναι οριακά χαμηλός, χλωμός, το σήμα τους επιβιώνει σχεδόν με το ζόρι. Τι μας λένε όμως τα αδύναμα σήματα που εκπέμπουν τα έργα της νέας αφαίρεσης, αυτής της καλλιτεχνικής γλώσσας της οποίας η σποδός έρχεται από τα πλέον απομακρυσμένα άστρα της παράδοσης της πρωτοπορίας των αρχών του 20ου αιώνα αλλά και από τα ερείπια που συγκροτούν σήμερα την ιστορική και κοινωνική έρημο; Ποια είναι η ποιότητα τους; Ποια είναι η κατάσταση τους;

Για να τα βρούν, να τα ανακτήσουν και να τα διαχειριστούν αποτελεσματικά οι νεότεροι καλλιτέχνες πρέπει να αναρριχηθούν με πολύ κόπο στα τραχιά και απότομα βουνά της βραχύβιας νεωτερικής οπτικής μνήμης και να εξοικειωθούν με τις ανεξερεύνητες σπηλιές και τα φαράγγια της προκειμένου να μπορέσουν να αποκρυπτογραφήσουν για το μέλλον τα αινίγματα των διαλεκτικών εικόνων του παρόντος. Όμως αυτή η υψηλού ρίσκου, επίπονη διαδικασία, φαίνεται πως λειτουργεί απελευθερωτικά. Η ευρετική αυτή διαδικασία παραμερίζοντας στην έρευνά της τα περιττά εμπόδια, συσσωρεύει απροσδόκητα πλεόνασματα αύρας στα νεωτερικά έργα τέχνης που παράγονται, πέραν του τύπου αυτής που έτσι και αλλιώς φέρουν τα παραδοσιακά ομόλογα τους.

Αυτή την κοπιώδη διαθλασμένη και δύσκολη σχέση ανάμεσα στην σημερινή ζωγραφική έκφραση, το τεχνολογικό επίπεδο των καλλιτεχνικών μέσων έκφρασης και την ιστορική αναγκαιότητα διερευνά η έκθεση ΙΧΝΗ/ ΠΑΛΙΜΨΗΣΤΑ που γίνεται στη Ξάνθη.

Παρά το γεγονός πως κανείς και καμία από τους καλλιτέχνες που συμμετέχουν δεν είναι ανυποψίαστοι σχετικά με τους κινδύνους που κρύβει η περιπλάνηση στο τραχύ μετανεωτερικό καλλιτεχνικό τοπίο, η αισθητική διερεύνηση των ζητημάτων που ανακύπτουν από την επιλογή τους έχει για όλους και όλες τον επιτακτικό χαρακτήρα της λύσης ενός καίριου προβλήματος. Το αντιμετωπίζουν με την αποφασιστικότητα όσων- και στο παρελθόν- κατάφεραν να χρησιμοποιήσουν το ίδιο το εκφραστικό τους μέσο με τέτοιο τρόπο ώστε η ανησυχία τους γι' αυτή την αντίφαση ν' αντικατοπτριστεί μ' επιτυχία στην τέχνη τους.

Τριαντάφυλλος Τρανός, Δρ. Ειδικής Διδακτικής της Τέχνης
Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών,
Σχολή Καλών Τεχνών Α.Π.Θ.

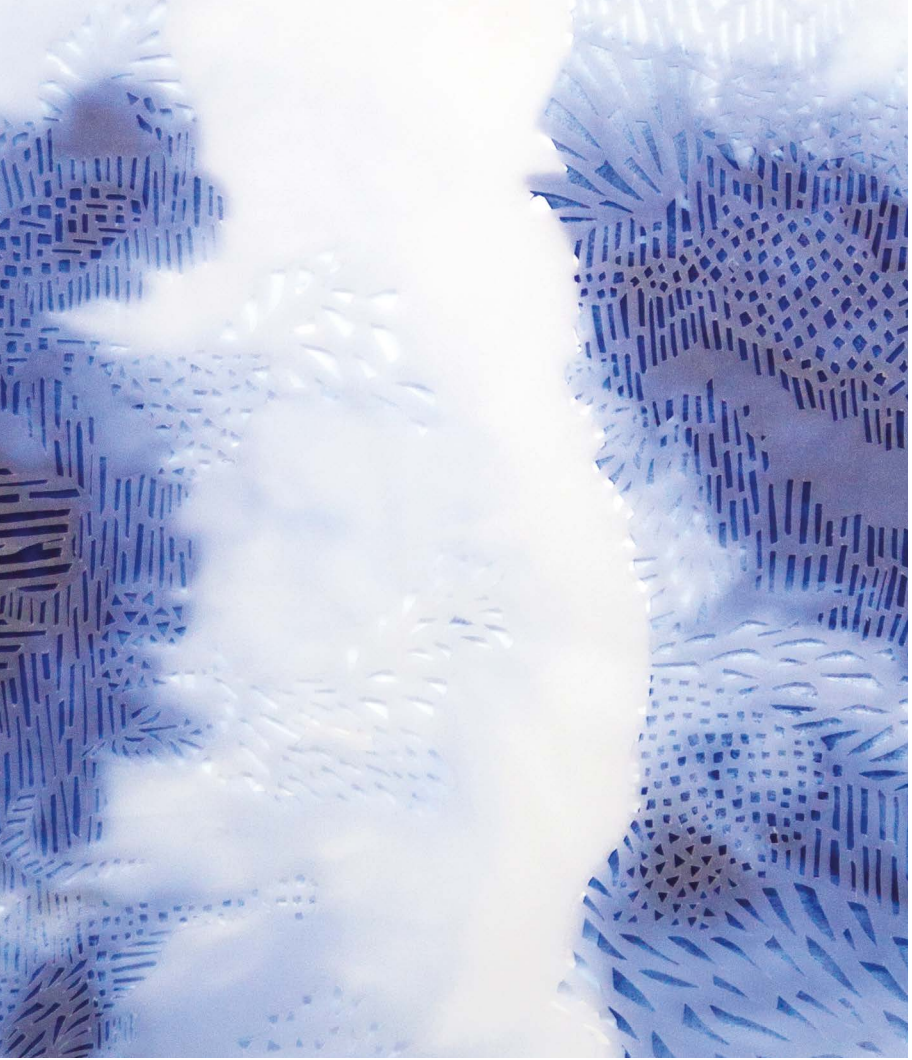

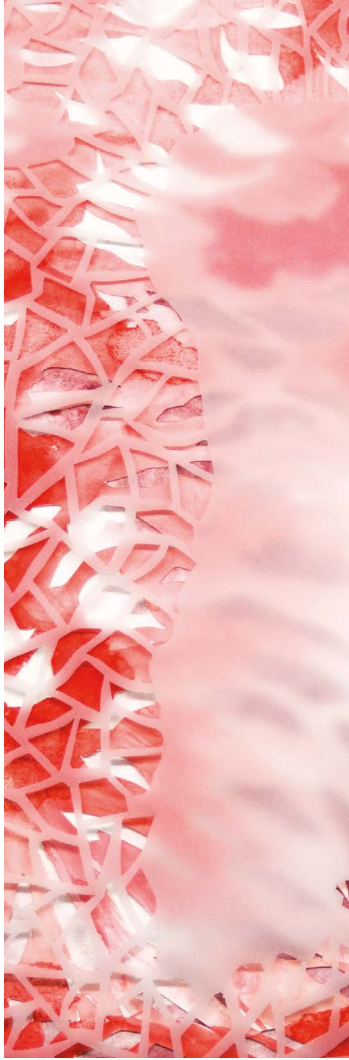

Email: eirinivamvoukaki@yahoo.com

Atypical transparencies, 70 x 50 cm, transparent paper, watercolor on fabriano (details), 2017

Ρένα Βαμβουκάκη | Rena Vamvoukaki

Μη τυπικές διαφάνειες, 70 x 50 cm, διαφανές χαρτί, ακουαρέλα σε fabriano (λεπτομέρειες), 2017

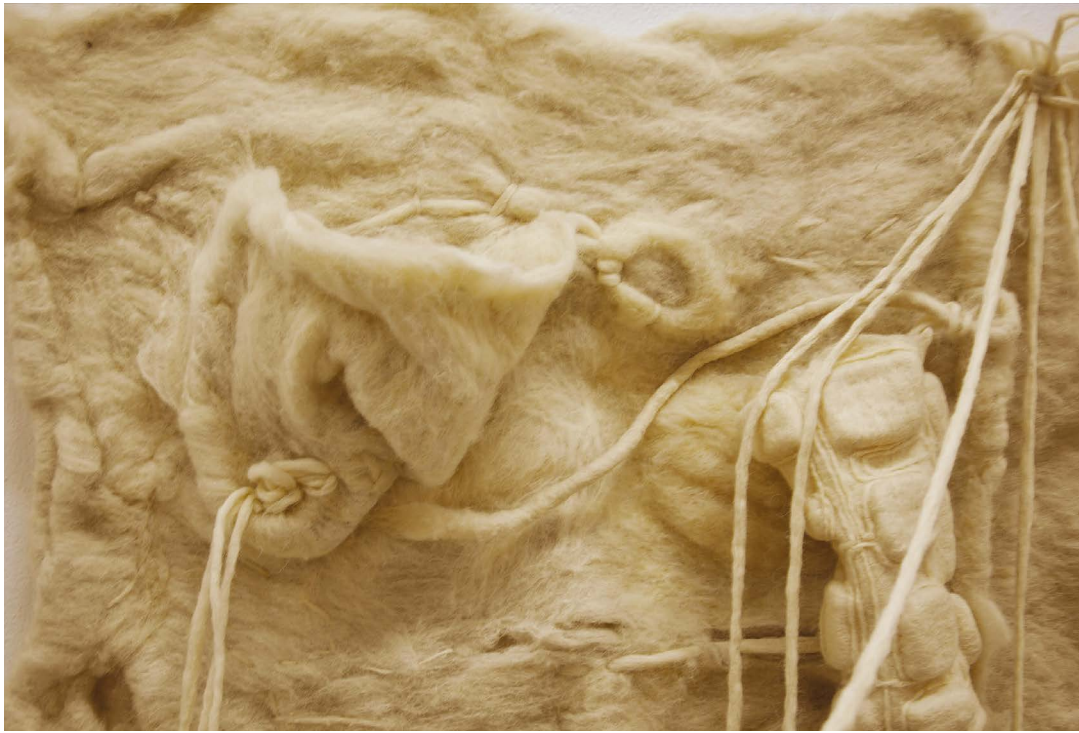

Κωνσταντία Βλαχίδου | Konstantia Vlachidou

Email: kvlachidou@gmail.com

Άτιτλο, 195 × 180 cm, μαλλί (υγρή & στεγνή πίληση), 2018
Untitle, 195 × 180 cm, wool (Wet & dry felting), 2018

Κατερίνα Δούναβη
Katerina Dounavi

Άτιτλο, 80 x 100 cm,
ακρυλικό σε καμβά,
2018

Untitle, 80 x 100 cm,
acrylic on canvas,
2018

Email: katdounavi@gmail.com

Δέσποινα Ζηλίδου
Despoina Zilidou

Τα πορτρέτα των προγόνων,
100 x 90 cm,
τύπωμα, γάζα, κλωστή,
2018

The portraits of the ancestors,
100 x 90 cm,
printing, gauze, thread,
2018

Email: dzilidou@yahoo.gr

Βλάσης Κότιος
Vlasis Kotios

Μετρό Θεσσαλονίκης,
200 x 200 cm, λάδι σε καμβά,
2018

Thessaloniki metro,
200 x 200 cm, oil on canvas,
2018

Email: vlasioskotios@yahoo.gr

Ανδρέας Λάσκαρης
Andreas Laskaris

El Toledo de Xenis,
100 x 100 cm,
ακρυλικό σε καμβά,
2018

El Toledo de Xenis,
100 x 100 cm,
acrylic on canvas,
2018

Email: andkonr@gmail.com

Σοφία Μπέη | Sofia Bei

Email: sofiaaaa94@gmail.com

Άτιτλο | Untitle, 140 x 200 cm (2πτυχο), ακρυλικό σε καμβά | acrylic on canvas, 2018

Μαρία Νικητοπούλου
Maria Nikitopoulou

Άτιτλο, 200 x 200 cm,
ακρυλικό σε καμβά,
2018

Untitle, 200 x 200 cm,
acrylic on canvas,
2018

Email: marianikitop1@gmail.com

Αναστασία Παπαδάκη
Anastasia Papadaki

Heronymous Porn,
70 x 70 cm,
μελάνι σε χαρτί,
2018

Heronymous Porn,
70 x 70 cm,
ink on paper,
2018

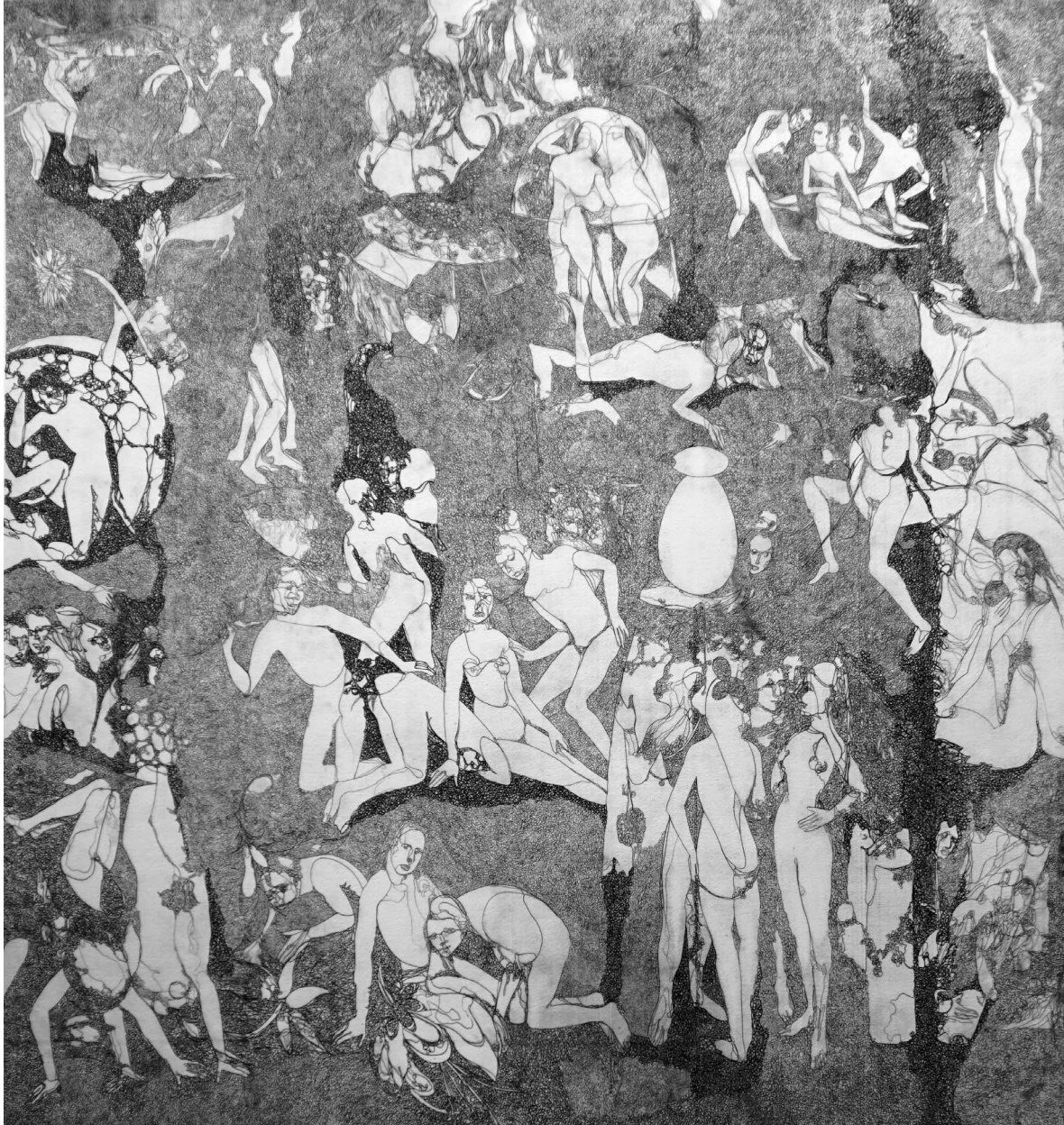

Email: anastasiapapadaki703@gmail.com

Ελένη Παρχαρίδου
Eleni Parcharidou

Χωρίς τίτλο, 100 x 100 cm,
ακρυλικά και μελάνι σε καμβά,
2018

Untitle, 100 x 100 cm,
acrylic and ink on canvas,
2018

Email: eparharidou@yahoo.com

Νίνα Προύσαλη | Nina Prousali

Email: nina.prous@gmail.com

Άτιτλο | Untitle, 130 x 197 cm, ακρυλικό σε καμβά | acrylic on canvas, 2018

Email: psoufleros@gmail.com

Σκούπα | Broom, 140 x 100 cm, λάδι σε καμβά | oil on canvas, 2017

Πέτρος Σουφλερός | Petros Soufleros

Gas, 140 x 100 cm, λάδι σε καμβά | oil on canvas, 2018

Email: create@artnoise.gr

Τζένη Φαλιαρίδου | Tzeni Faliaridou

ΕΧΩ ΣΕ I, II, 140 x 200 cm (2πτυχο),ακρυλικό σε καμβά | acrylic on canvas, 2017

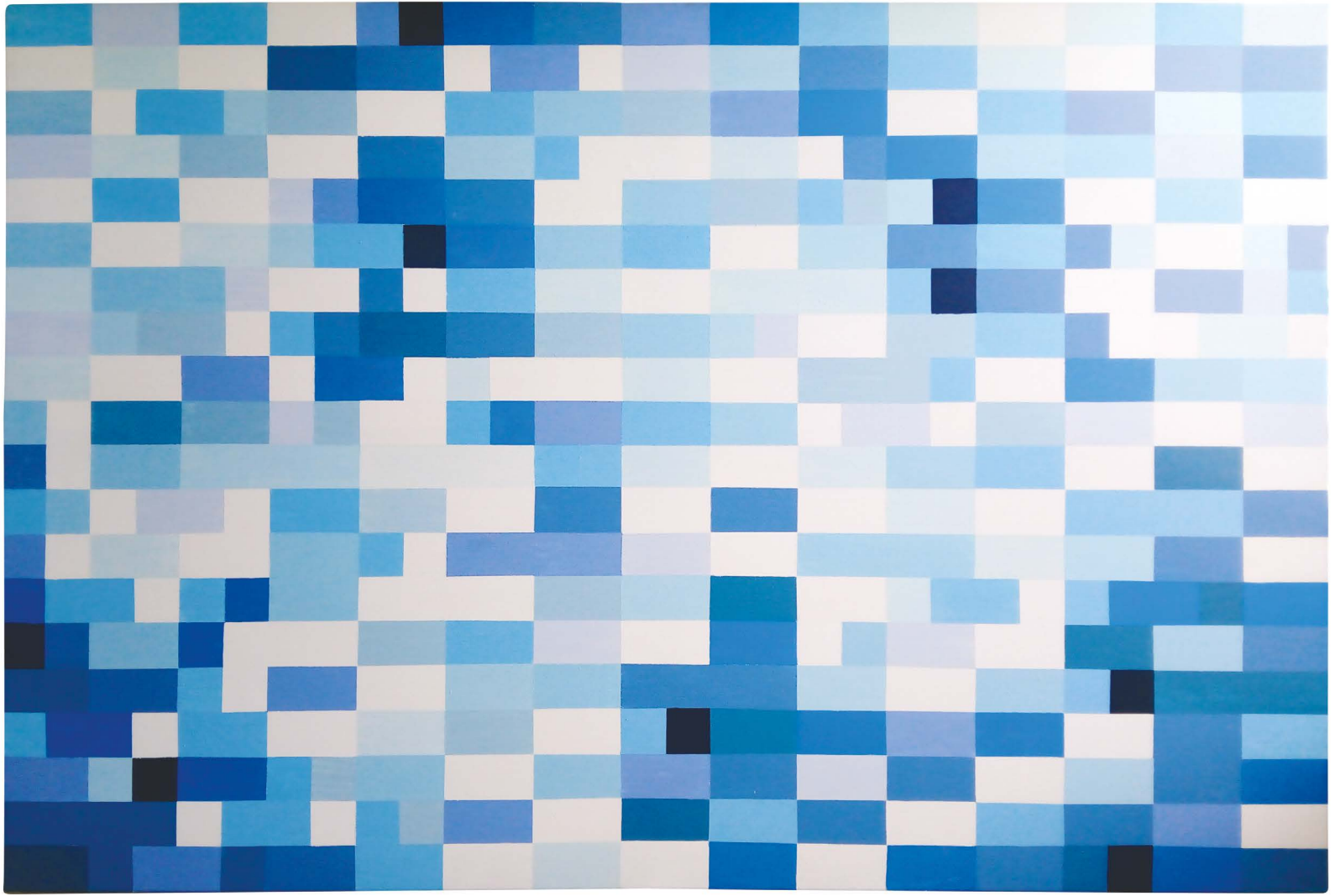

Email: chr.charoula@gmail.com

Χαρούλα Χρύσογλου | Charoula Chrysoglou

Close up, 100 x 150 cm, ακρυλικό σε καμβά | acrylic on canvas, 2017

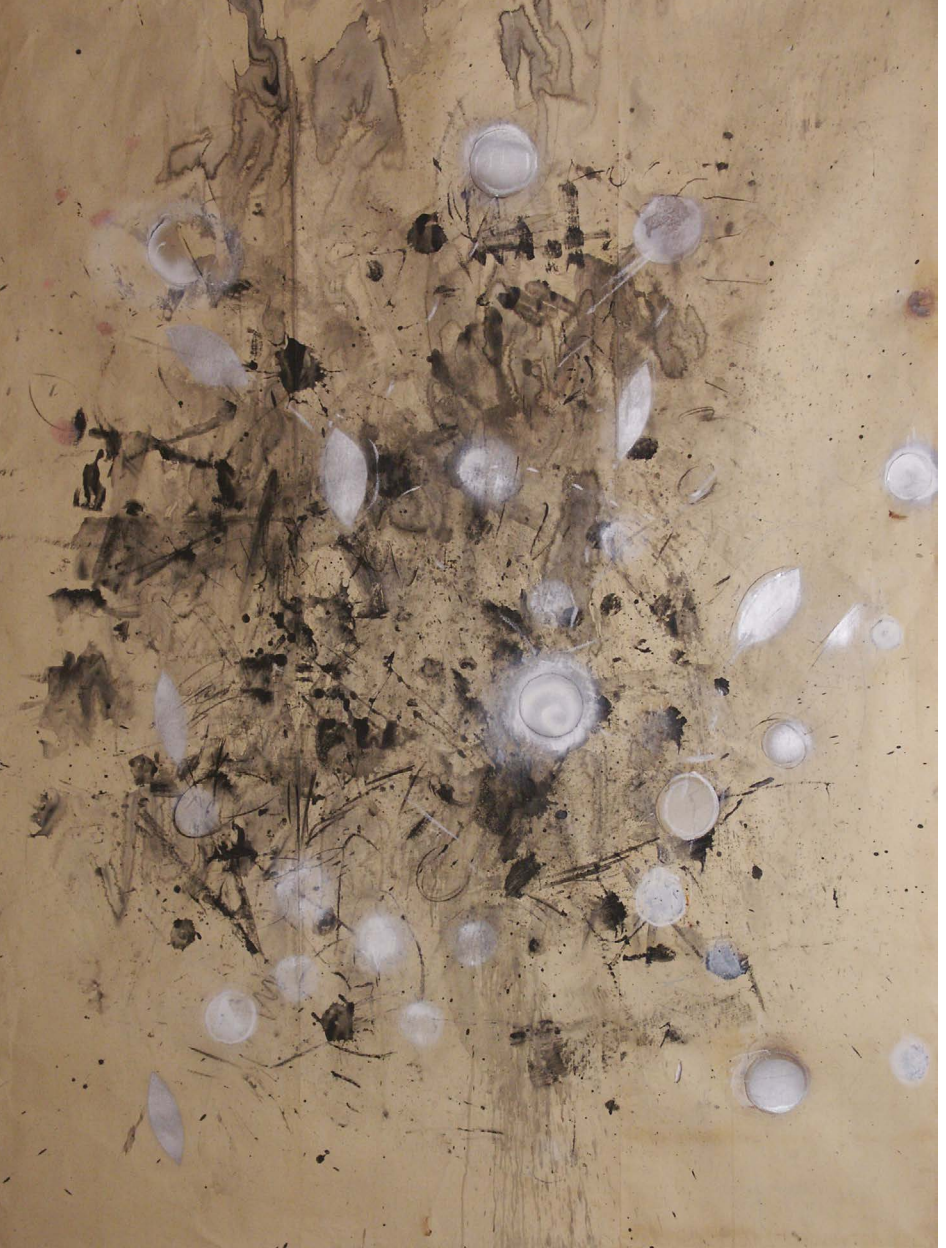

Τριαντάφυλλος Τρανός
Triantafyllos Tranos

Από την Δίνη. 204 x 163 cm,
Μελάνι και ακρυλικά σε χαρτί
κολλημένο σε πανί,
2009

From Vortex, 204 x 163 cm,
Ink and acrylic on paper
glued on canvas,
2009

Email: tritranos@gmail.com

*Η ομάδα ευχαριστεί θερμά τους χορηγούς,
το Λύκειο Ελληνίδων Ξάνθης καθώς και όσους
συνέβαλαν στο να υλοποιηθεί αυτή η έκθεση.*

χορηγοί :

ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ ΞΑΝΘΗ
ΙΑΤΡΙΚΟ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ
ΥΛΙΚΑ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ - ΞΑΝΘΗ

SUNLIGHT
Reliable Battery Solutions

artnoise designers